

ePOOKI

OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT ISSN 1798-2022

ePooki 43/2019

Ajoneuvokatsastajien koulutus digiaikaan

Röytiö Suvi, Heikkilä Hannu, Heiskari Kari

20.6.2019 ::

Keväällä 2017 käynnistyi Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskuksen rahoittama Ajoneuvon testausosaajan ja tarkastajan oppimisympäristö (Autokoulu) -hanke. Oulun ammattikorkeakoulun (Oamk) konetekniikan osasto asetti tavoitteeksi kehittää hankkeessa ajoneuvokatsastajien koulutuksen, jossa opetus rakentuisi mahdollisimman laaja-alaisesti digitaalisiin oppimisympäristöihin. Koulutus päätettiin toteuttaa jo olemassa olevilla digitaalisilla työkaluilla. Hankkeet tavoitteiden ja koulutuksen menetelmiä rajoittavien normien yhteensovittaminen asettivat toteutuksen mielenkiintoisten haasteiden eteen.

Tämän alan koulutus on keskittynyt Etelä-Suomeen, missä koulutuksen järjestävät toteuttavat koulutuksen lähipäiviin perustuen, mikä edellyttää opiskelijan läsnäoloa oppilaitoksessa. Ajoneuvokatsastajien koulutus on luvanvaraista koulutusta, jonka koulutusluvan myöntää hakemuksesta Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. Hankkeen käynnistyessä Oamkilla ei ollut koulutuslupaa kyseiseen koulutukseen.

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahastoVipuvoimaa
EU:lta
2014–2020Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

KUVA 1. Katsastajakoulutuksessa opiskelijat oppivat ajoneuvojen katsastustoiminnan perusteet käytännönläheisesti (kuva: Heiskari Kari)

Asetus ohjaa koulutuksen toteutusta

Oulun ammattikorkeakoulun tuli siis hakea koulutuksen käynnistämiseen tarvittava lupa. Luvan saamiseksi tulee sekä koulutuksen, että koulutuksen järjestäjän täyttää luvan saamisen edellytykset. Edellytykset määrittävät merkittävällä tavalla koulutuksen sisältöä ja käytettävissä olevia menetelmällisiä ratkaisuja.

Luvan myöntämisen edellytyksiin kuuluvat muun muassa hakijan täysivaltaisuus, oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa, koulutukseen soveltuvat toimitilat, opetusmateriaalit ja -välineet ^[1]. Luonnollisesti laajana koulutusorganisaationa näiden edellytysten täyttäminen ei sinänsä tuottanut vaikeuksia Oulun ammattikorkeakoululle. Laki ajoneuvojen katsastustoiminnasta edellyttää myös, että koulutuksen antajalla on palveluksessaan riittävä ja katsastustoimintaan perehtynyt opetushenkilöstö ^[1]. Lain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen mukaan:

...vaatimukset täyttävällä opetushenkilöstöllä tarkoitetaan koulutusluvan laajuuden mukaisesti eri osa-alueisiin perehtyneitä kouluttajia, joilla on aiempaa kokemusta opetustoiminnasta sekä nykyaikaisista opetusmenetelmistä. ^[2]

Oulun ammattikorkeakoululla oli pitkälti jo valmiiksi kaikki luvan myöntämiseen vaadittavat edellytykset organisaation puolesta. Hankkeessa toimivilla henkilöillä oli myös tarvittava katsastustoiminnan osaaminen, pedagoginen sekä juridinen asiantuntemus.

Luvan myöntämisen edellytyksenä on myös yksityiskohtainen koulutusohjelma, josta käyvät ilmi opetettavat asiat, aikataulut ja suunnitellut opetusmenetelmät ^[1]. Laki siis edellyttää, että ennen luvan hakemista koulutus on suunniteltu huolellisesti etukäteen menetelmiä ja ajankäyttöä myöten. Lisäksi liikenteen turvallisuusviranomaisella on oikeus pyytää koko opetusmateriaali etukäteen tarkastettavaksi luvan myöntämistä varten ^[1].

Koulutusohjelman sisältöä on tarkennettu Liikenne- ja viestintäministeriön antamalla asetuksella ajoneuvojen katsastushenkilöstön jatkokoulutuksesta ja muusta ammattitaidosta. Asetus määrittää tarkat sisällölliset minimivaatimukset, jotka koulutusohjelman tulee täyttää. Koulutuksen pakollinen sisältö muodostuu valtaosin ajoneuvoihin liittyvien teknisten vaatimusten osaamisesta. Tärkeässä roolissa on kuitenkin myös katsastustoiminnan luonne julkisen vallan käyttämisenä ja siitä seuraavista erilaisista velvollisuuksista muun muassa hyvän hallinnon periaatteiden noudattamisesta. ^[3]

Koulutusohjelman ja -sisältöjen suunnittelussa noudateltiin asetuksen määrittämää sisältöä ja vähimmäisajankäyttöä, mutta teemoihin ja oppitunteihin lisättiin myös muun muassa asiakaspalvelu- ja yrittäjäosaamista. Nämä teemat nähtiin tärkeinä katsastushenkilöstön osaamisen kannalta, vaikka niitä ei niin sanotusti pakollisina sisältöinä asetuksessa mainittukaan. Koulutusohjelman sisällön suunnittelussa käytettiin tukena myös Trafín omaa ohjetta vuodelta 2003 katsastajankoulutuksen sisällöistä ja ajankäytöstä (ks. ^[4]).

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella on määritelty sisältöjen ohella myös koulutuksessa käytettävät menetelmät ja rajoitettu niihin käytettävää aikaa. Asetuksessa edellytetään, että katsastajankoulutuksen yleisjaksolla ja kevyiden ajoneuvojen määräaikaikatsastusten koulutusjaksolla annetaan kummallakin vähintään 35 tuntia opetusta. Lisäksi ajankäytöstä annetaan määräys, että annettavasta opetuksesta saa enintään puolet olla etäopetusta. ^[3] Lisäksi asetus määrää, että päivää kohti koulutusta saa antaa enintään kahdeksan oppituntia. Oppitunnin pituudeksi on myös määrätty enintään 45 minuuttia. ^[3]

Määritelmäsäännöksen mukaan lähiopetuksella tarkoitetaan asetuksessa opetusta, joka annetaan yhdessä luokassa oppilaan ja opettajan ollessa paikalla. Etäopetusta määritellään asetuksessa tarkemmin, sen on oltava määritelmäsäännöksen mukaisesti vuorovaikutteista ja ohjeistettua opetusta. Asetus edellyttää myös, että opetus on todennettua. ^[3] Asetus ei tarkemmin määritä, mitä vuorovaikutteisella ja ohjeistamisella tarkoitetaan, eikä siinä myöskään oteta tarkemmin kantaa siihen, miksi etäopetuksen määrää on rajoitettu mainitulla tavalla.

Koko koulutuksen ja hankkeen tavoitteiden kannalta laista ja asetuksesta seuraavat vaatimukset vaikuttivat merkittävällä toteutustapojen ja ajankäytön suunnitteluun. Opetusohjelman laatimisessa piti ottaa huomioon, että asetus rajoittaa mahdollisuuksia tarjota opetusta etävälineitä käyttäen ja tämän kehyksen sisällä pyrittiin luomaan mahdollisimman nykyaikaisiin menetelmiin nojaava opintokokonaisuus. Näin ollen lähdettiin

rakentamaan digipedagogista monimuoto-opetuksen mallia, joka muodostuisi lähiopetuksesta oppilaitoksessa, vuorovaikutteisesta verkko-opetuksesta ja opiskelijan itsenäisestä opiskelusta.

Digipedagogiset ratkaisut ajoneuvokatsastajien koulutuksessa

Hankehakemuksessa ajoneuvokatsastajien koulutuksen toteutuksen muodolle asetettiin tavoitteita. Koulutusta tulisi pystyä tarjoamaan toisten korkeakoulujen opintojaksotarjontaan. Hankehaun yhteydessä oli noussut esiin, että Oulun ammattikorkeakoululla on paljon opetukseen liittyviä digitaalisia ratkaisuja, joiden käyttöaste on vielä alhainen. Tästä johtuen hankkeessa linjattiin, ettei hankittaisi uusia digitaalisia työkaluja, vaan valitaan jo olemassa olevista pedagogisesti sopivimmat.

Kevään 2017 aikana kartoitettiin Oamkin digitaalisia työkaluja. Tavoitteena oli valita sellaiset digitaaliset työkalut, jotka ovat vakiintumassa opetuksen arkeen. Hanketoimijat näkivät tärkeänä heti alussa, että valittuihin digitaalisiin ratkaisuihin pitää löytyä tuki omasta organisaatiosta. Oppimisympäristöksi valittiin Moodle (kuvio 1.)

Ajoneuvokatsastajien koulutuksessa on perinteisesti turvauduttu paperisiin laki- ja asetuskirjoihin, Traficomien paperisiin ohjeisiin ja koulutuksen järjestäjän tuottamaan paperiseen materiaaliin. Hankkeen alussa asetettiin kunnianhimoinen tavoite: saada koulutusmateriaali kokonaan sähköiseen muotoon. Tätä tavoitetta tuki Finlexin ajantasainen lainsäädäntösivusto ja Traficomien ajantasaiset sähköiset ohjekokoelmat, jotka pystyttiin linkittämään Moodleen. Tässä vaiheessa ei oltu lainkaan varmoja, tulisiko Liikenne- ja viestintävirasto hyväksymään meidän digipedagogisia ratkaisuja koulutuslupahakemuksen yhteydessä.

Lähi- ja verkko-opetuksen luentomateriaali ja muut itseopiskelun kirjallinen materiaali päätettiin tehdä Microsoftin PowerPoint ja Word -ohjelmistoilla. Kaikki itse tehty opetusmateriaali sijoitettiin Microsoftin OneDrive tiedostojen säilytys- ja jakopalveluympäristöön, josta ne linkitettiin Moodleen. Tämä ratkaisu varmentaa opetusmateriaalin päivittymisen kaikkiin käynnissä oleviin koulutuksiin, kun materiaalia päivitetään.

Verkko-opetukseen valikoitui Adobe Connect -verkkokokousohjelmisto, koska Oamkin tarjolla olevista ohjelmistoista siinä oli monipuolisimmat työkalut vuorovaikutteisen opetuksen järjestämiseen. AC-verkkokokousohjelma mahdollistaa myös hajautetun opetuksen järjestämisen, jossa osa opiskelijoista osallistuu opetukseen oppilaitoksessa ja osa AC:n välityksellä esimerkiksi kotoa. Verkko-opetuksen yhteydessä hyödynnetään Moodleen laadittuja erilaisia oppimistehtäviä, jotka on laadittu Moodlen oppimisaktiviteetti työkaluilla.

KUVIO 1. Monimuoto-opetuksen digipedagoginen oppimisympäristö ajoneuvokatsastajien koulutuksessa

Tätä kirjoittaessamme hanke on lähestymässä loppua. Oulun ammattikorkeakoulu on saanut koulutusluvan digipedagogisiin ratkaisuihin rakentuvaan Ajoneuvokatsastajien koulutukseen. Koulutuksen pilotoinnista saatujen palautteiden perusteella on onnistuttu luomaan digipedagogisilla ratkaisulla koulutus, joka pitää opiskelijoiden mielenkiinnon yllä läpi koulutuksen. Hankkeen aikana todettiin useaan otteeseen, että apua tarvitaan digitaalisten ongelmien ratkaisemiseen. Onneksi tuki oli lähellä ja nopeasti saatavilla. IT-palvelujen ja eKampuksen digituki mahdollisti rakentaa onnistuneen digipedagogisen koulutuskokonaisuuden olemassa olevilla ohjelmistoilla. Yksi alussa asetettu tavoite oli saada paperiton koulutus, mikä saavutettiin.

Lähteet

1. ^{^ abcd}Laki ajoneuvojen katsastustoiminnasta 957/2013. Hakupäivä 3.5.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130957>
2. [^]Hallituksen esitys eduskunnalle ajoneuvojen katsastus- ja yksittäishyväksyntätehtävien järjestämistä koskeväksi lainsäädännöksi HE 17/2013. Hakupäivä 3.5.2019. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2013/20130017>
3. ^{^ abcd}Liikenne- ja viestintäministeriön asetus ajoneuvojen katsastushenkilöstön jatkokoulutuksesta ja muusta ammattitaidosta 199/2014. Hakupäivä 3.5.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140199>
4. [^]Ajoneuvohallintokeskus. 2003. Vuosikatsastuksen kevyen kaluston koulutusjakso. Julkaisematon lähde.

Metatiedot

Nimeke: Ajoneuvokatsastajien koulutus digiaikaan

Tekijä: Röytiö Suvi; Heikkilä Hannu; Heiskari Kari

Aihe, asiasanat: katsastajat, koulutus, opetusteknologia, oppimisolustat, verkko-opetus, verkko-oppimateriaali

Tiivistelmä: Oulun ammattikorkeakoulu käynnisti ajoneuvokatsastajien koulutuksen osana Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen rahoittamaa Autokoulu-hanketta, tavoitteenaan rakentaa koulutus mahdollisimman laajasti digitaalisia oppimisympäristöjä hyödyntäen. Katsastajakoulutuksen antamiseen tarvitaan Liikenne- ja viestintäviraston lupa, jonka edellytyksinä on asiantunteva ja pätevä opetushenkilöstö sekä etukäteen laadittu, yksityiskohtainen koulutusohjelma. Koulutuksen sisältöä ja ajankäyttöä ohjaa merkittävällä tavalla laki katsastustoiminnasta ja asetus katsastajien jatkokoulutuksesta. Asetus rajoittaa annettavan opetuksen muotoa siten, että vähintään puolet siitä on oltava opetusta, joka annetaan opiskelijan ja opettajan ollessa samassa luokkatilassa ja puolet saa olla muuta opetusta esimerkiksi etävälineitä käyttäen toteutettavaa. Koulutus oli siis suunniteltava asetuksen mukaiseksi, mutta samalla oli sovittava yhteen hankkeen tavoitteet opetuksen laajasta digitalisoimisesta. Asetuksen sallima määrä etäopetusta toteutettiin digitaalisia välineitä käyttäen ja myös lähiopetuksessa hyödynnettiin sähköistä oppimisympäristöä. Koulutuksen käynnistäminen ja pilotointi osoitti, että normien asettamista rajoitteista huolimatta ajoneuvokatsastajien koulutuksessakin on mahdollista hyödyntää laajasti modernia opetusteknologiaa ja -menetelmiä.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2019-06-20

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2019052016106>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: CC BY-NC-ND 4.0

Näin viittaat tähän julkaisuun

Röytiö, S., Heikkilä, H. & Heiskari, K. 2019. Ajoneuvokatsastajien koulutus digiaikaan. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 43. Hakupäivä xx.xx.xxxx. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2019052016106>.